

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krone na leto, za pol leta dve kroni, za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. — Posamezne številke 20 vin. :::

:: Telefon štev. 216. ::

C. Kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrsko „ „ „ 15.649

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. — Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cena inseratom po 30 vinarjev od enostopne petit-vrste, za večkratno inseracijo po dogovoru. :::

Vsebina: Viljem Haas. Nekaj o kaznih radi prikratbe davkov. Osebna dohodnina v gozdarstvu in v splošnem. Rad za promicanje uljarstva u Dalmaciji. Načela pri dovoljevanju posojil. Vestnik Zadružne zveze. Zadružni pregled. Gospodarske drobtine. Občni zbori.

Viljem Haas.

Dne 8. februarja 1913 je v svojem 74. letu preminul generalni zastopnik državne zveze nemških kmetijskih zadrug v Darmstadtu tajni svetnik Viljem Haas.

Z njegovim imenom je zvezan velik del zgodovine kmetijskega zadružništva, ne samo v Nemčiji, ampak tudi v ostali Evropi.

Rojen je bil 26. oktobra 1839 v Darmstadtu. Po dovršenih gimnazijskih študijah v svojem rojstnem mestu se je posvetil pravoslovju, nakar je leta 1862. stopil v hesensko državno službo. Že zgodaj se je pričel baviti z zadružnimi vprašanji in je že leta 1872. ustanovil kmetijsko konsumno društvo v Friedburgu, kjer je bil asesor pri velikovojvodskem okrožnem uradu. Haas, ki se je odlikoval po veliki energiji in je imel izreden organizacijski dar, je kmalu spoznal potrebo, da se združijo konsumna društva, če naj se hočejo ohraniti pri življenju. Po njegovi iniciativi se je leta 1873. osnovala zveza hesenskih konsumnih društev, kateri je bil za predsednika izvoljen on sam. Od tu naprej je vedno bolj stopal v ospredje zadružnega gibanja. Zveza kmetijskih konsumnih društev, katero je on

vodil, je bila naravnost vzgledna in je povsod drugod služila v posnemanje. Njegovemu uplivu se je kmalu podvrгла tudi zadružna kreditna organizacija. Zveza hesenskih kmetijskih zadrug, ki je bila leta 1879. ustanovljena, se je po njegovem prizadevanju razširila in izpremenila v zvezo kmetijskih kreditnih zadrug v južni in zapadni Nemčiji. Na čelo te razširjene organizacije je stopil kot predsednik Haas, ki je bil med tem prestavljen kot policijski svetnik v Darmstadt. Tu se je odprlo široko polje njegovi delavnosti. Izpoznavši kot pravilno načelo, da je bodočnost zadružnega gibanja odvisna od njega smotrene organizacije, je znal vedno širše kroge pridobiti za svoje načrte. Pri tem se je držal principa, da se imajo zadruge najpoprej organizirati po posameznih deželah in provincijah (decentralizacija) in šele potem se morejo združiti v širši organizem.

Leta 1883. so se med vodilnimi osebami kmetijskega zadružništva pričeli dogovori, da bi se ustanovila organizacija, ki bi obsegala vso nemško državo. Ti dogovori so uspeli in še tistega leta se je osnovala zveza nemških kmetijskih zadrug s sedežem v Darmstadtu.

Ker pa je bil Haas leta 1896. prestavljen kot okrožni svetnik v mesto Offenbach ob Meni, se je preložil tudi sedež omenjene zveze tjekaj, kjer je ostal do leta 1900. Ta zveza si je kasneje spremenila svoje ime v „Splošno zvezo kmetijskih zadrug nemške države“, a leta 1903. se je ime zopet predrugačilo v „Državno zvezo nemških kmetijskih zadrug“, kakor se imenuje še sedaj. To organizacijo je vodil ves čas od njenega obstanka Haas, ki je l. 1900 stopil v stalni pokoj in je ob tej priliki v priznanje za obile zasluge dobil značaj tajnika vladnega svetnika.

Državna zveza je vsled smotrenega in velikopoteznega vodstva svojega ustanovnika pridobivala vedno več tal in upliva. Zlasti si je Haas stekel velike zasluge s tem, da je neuviedsko rajfajzensko organizacijo, ki je dotlej delovala sama za-se, pridobil za svojo zvezo. Leta 1905. sta se obe veliki zvezi spojili v eno samo državno zvezo, v kateri je sedaj združeno vse nemško kmetijsko zadružništvo. V družbi z nekaterimi somišljeniki iz drugih držav je potem ustanovil mednarodno zvezo kmetijskih zadrug, ki je pričela poslovati dne 1. januarja 1907. Njen prvi predsednik je bil Haas.

Že iz tega opisa sledi, da je bil Haas neumoren organizator, toda s tem smo našteali samo nekatera njegova dela. Da sliko njegovega delovanja in življenja nekoliko izpopolnimo, naj omenimo še, da se je po njegovi inicijativi ustanovila državna zadružna banka v Darmstadtu, nakupovalna zveza nemških kmetov, da se je pri državni zvezi osnoval poseben oddelek kot strojna centrala, da se je ustanovila zavarovalnica za nemške kmetijske zadružne uradnike, da se je otvorila pri državni zvezi zadružna šola itd. Po njegovem prizadevanju se je kmetijsko zadružništvo jelo širiti v nemških kolonijah. Poleg tega je opravljal mnogo častnih služb. Bil je predsednik kmetijske zbornice za Hesensko, predsednik nadzorstva nemških tvornic za salpeter, ravnatelj zveze hesenskih kmetijskih za-

drug, predsednik nadzorstva državne zadružne blagajne. Deloval je tudi politično in je bil l. 1898. izvoljen za predsednika druge zbornice hesenskega deželnega zbora. Pred dvema letoma pa je bil imenovan za dosmrtnega člana prve zbornice. Nekaj časa je bil tudi nemški državni poslanec. V vseh teh javnih službah je vedno krepko zastopal interese kmetijskega zadružništva. Za svoje odlične in mnogostranske zasluge je žel povsod popolno priznanje. Naj omenimo le, da je l. 1907. prejel tudi visoko avstrijsko odlikovanje, komturni križ avstrijskega Franc Jožefovega reda.

Zadružništvo je z njim izgubilo mnogo. Zadružna organizacija opravičeno žaluje ob grobu moža, ki ji je bil posvetil vse svoje sile.

Nekaj o kaznih radi prikratbe davkov.

V zadnjem času se vedno bolj množe slučajji, da se razne osebe, ki so podvržene osebno-dohodninskemu davku, prav občutno kaznujejo radi prikratbe davkov. Kazni, ki se pri tem nalagajo, pa so večkrat tako velikanske, da lahko naravnost uničijo gospodarski obstoj davkoplačevalca.

Te kazni nalagajo c. kr. okrajna glavarstva kot davčna oblast in ne morda sodišča. Za podlago njihovim obsodbam jim pa služijo določbe zakona o osebni dohodnini. Po teh določbah je vsakdo, ki ima letnih dohodkov nad 1200 K, dolžan, resnično napovedati svoje dohodke davčni oblasti, da se mu predpiše davek od teh dohodkov. Ta davek je tem večji, čim večji so dohodki, tako da se mora v tem oziru priznati, da je osebno-dohodninski davek šteti med najbolj pravično razdeljene davke.

Da se pa lahko davek pravično razdeli, je potrebno, da vsak davkoplačevalec odkrito pove svoje dohodke davčni oblasti. Če kdo svoje dohodke prikriva, je na boljšem proti onemu, ki svoje dohodke odkritosrčno prizna, ker ga zadene manjši davek. Tako početje je

že samo ob sebi krivično, ker se dogaja, da plačuje neodkritosrčen davkoplačevalec z velikimi dohodki manj davka, kakor odkritosrčen davkoplačevalec z manjšimi dohodki. Zato pa določa zakon, da mora vsak davkoplačevalec svoje dohodke resnično napovedati. Kdor tega ne stori, a se mu pozneje dokaže, da je svoje dohodke nalašč prikrival z namero, da bi se mu predpisal manjši davek, se zakrivi prikratbe davka (Steuerhinterziehung) in se kaznuje na sledeči način:

1. Mora predvsem naknadno doplačati davek.

2. Mora pa plačati povrh tega tudi še kazen, ki je po zakonu omejena med trikratnim in devetkratnim zneskom prikritega davka.

Ta zakonska določba se sama na sebi ne zdi posebno trda in na prvi pogled bode vsakdo rekel, da je čisto prav, da se neodkritosrčnega davkoplačevalca tako kaznuje. Toda stvar dobi čisto drugo lice, če si odgovorimo na vprašanja:

Kako se izračuni naknadno plačljiv davek in kako trikratna do devetkratna denarna kazen?

Da moremo na ta vprašanja odgovoriti, je treba predvsem razločevati tri različne vsote, ki pridejo v poštev. Te vsote so:

1. Vsota letnih dohodkov po lastni napovedi davkoplačevalca,

2. vsota, od katere se davek v resnici predpiše,

3. vsota dohodkov, ki se je ustanovila potem kazenskega postopanja proti davkoplačevalcu zaradi prikrite davkov.

K temu je pripomniti sledeče: Le redko-kedaj se predpiše davek od vsote, ki jo napove davkoplačevalec sam; to se dogaja le pri uradnikih, ki razun plače nimajo nobenih dohodkov. Pri obrtnikih pa, pri trgovcih itd., se pa vprašajo razni „zaupniki“ o dohodkih in na podlagi poizvedovanj ustanovi cenilna komisija skoraj vedno več dohodkov, kakor jih je pa davkoplačevalec sam napovedal. Vsled te prakse prikrije marsikateri resnico-

ljubni davkoplačevalec nekaj dohodkov, prepričan, da mu bode dohodke itak zvišala cenilna komisija vsaj na ono vsoto, ki odgovarja njegovim resničnim dohodkom, in prepričan, da bi mu cenilna komisija zvišala vsoto dohodkov tudi tedaj, če bi bil napovedal vse svoje dohodke. Tendenca cenilne komisije, vsoto dohodkov kolikor mogoče zvišati, je torej večkrat kriva, da davkoplačevalec napove manj dohodkov, kakor jih ima v resnici.

Od vsote, ki jo ustanovi cenilna komisija, se potem pripiše davek. S tem pa še ni rečeno, da je stvar tudi pri kraju. Če namreč začne s časom davčna oblast sumiti, da je cenilna komisija vsoto dohodkov prenizko ustanovila, in vedno se najdejo „zaupniki“, ki so dali povod za tak sum — potem se uvede zoper davkoplačevalca kazensko postopanje pred okrajnim glavarstvom kot davčno oblastjo. Preiskavo vodi dotični finančni uradnik, ki je prideljen okrajnemu glavarstvu.

V kazenskem postopanju se ustanovi potem nova vsota dohodkov, višja kakor je bila prej vsota, ki jo je ustanovila cenilna komisija. Ta preiskava se pa razteza na celo dobo, odkar je zakon o osebni dohodnini v veljavi, torej do leta 1898. nazaj.

Na ta način dobimo torej tri vsote dohodkov, ki pridejo v poštev in sicer:

Napovedana vsota dohodkov, — drugič po cenilni komisiji ustanovljena vsota dohodkov — in pa tretjič v kazenskem postopanju ustanovljena vsota dohodkov.

Če znaša na primer napovedana vsota dohodkov 4.000 K, po cenilni komisiji ustanovljena vsota dohodkov 6.000 K, v kazenskem postopanju ustanovljena vsota pa 6.800 K, potem se računa sledeče:

Dohodkom po 4.000 K odgovarja davek v znesku po 68 K, 6.000 K (to vsoto je ustanovila cenilna komisija) odgovarja davek 124 K, vsoto po 6.800 K — ta vsota se je ustanovila v kazenskem postopanju — odgovarja davek 142 K.

Ker je davkoplačevalec itak plačal davek od vsote po 6.000 K, to je 124 K, znaša razlika med resnično plačanim davkom in med davkom, ki bi ga moral plačati davkoplačevalec od vsote po 6.800 K, vsoto po 142 K — 124 K = 18 K. Torej se ima ta davek po 18 K naknadno plačati.

Kazen se pa izračuna čisto drugače. Tu se vzame razlika med davkom, ki bi ga bil moral plačati od dohodkov po 6.800 K in med davkom, ki ga bi moral davkoplačevalec plačati od napovedane vsote dohodkov, to je od vsote po 4.000 K, tako da znaša razlika davka 142 K — 68 K = 74 K.

Kazen se potem izmeri s trikratnim do devetkratnim prikrajšanim zneskom, torej znaša najmanjša kazen 74 K krat 3 = 222 K, najstrožja kazen pa 74 krat 9 = 666 K.

Navadno se pa kazen odmerja s šestkratnim zneskom, ker je ta znesek v sredini 3 in 9, torej bi znašala v takem slučaju navadno kazen 74 krat 6, to je 444 K. In to le radi tega, ker je davkoplačevalec faktično plačal le 18 K premalo davka!

Zdaj si pa mislimo, da se je tako prikritje teh davkov vršilo že od leta 1898 naprej, torej celih 14 let. V tem slučaju bi znašal naknadno pripisani davek 18 krat 14 = 252 K.

Kazen bi se pomikala med vsoto po 3.108 K do 8.324 K, po vsej priliki bi pa znašala 6.216 K.

Lahko se razume, da utegne taka kazen kar naravnost uničiti celo gospodarsko existenco davkoplačevalca. Vidi se torej, da je stvar veliko bolj nevarna, kakor se vidi na prvi pogled.

Ker se taki slučajji množe, naj služijo sledeče vrste v pouk.

Najboljše je seveda, da vsak davkoplačevalec resnično pove svoje dohodke. Če se mu ne verjame, se lahko sklicuje na svoje knjige, to pa seveda le tedaj, če sploh vodi natančno zapiske o svojih dohodkih in izdatkih. Če nima knjig, potem se bode pač moral

zadovoljiti z ono vsoto, ki mu jo bode ustanovila cenilna komisija. Vse to velja seveda le za bodoče napovedbe.

Kaj pa, če se je kdo že pregrešil zoper zakonske določbe s tem, da v prejšnjih letih ni napovedal vseh dohodkov. V tem slučaju je razločevati, ali ga oblast že zasleduje ali ne. Ako ga oblast še ne zasleduje, to je, ako še proti njemu ni uvedeno kazensko postopanje, potem je prost vsake kazni, ako se sam javi davčni oblasti in prostovoljno naknaduje na prve svoje resnične dohodke. V tem slučaju se mu potem predpiše naknadno davek, toda ne naloži se mu nobene kazni.

Veliko nevarnejše je, če je kazensko postopanje že uvedeno. Navadno se kazensko postopanje uvede vsled naročila višje davčne oblasti. Samo ob sebi se razume, da je davčnemu referentu mnogo na tem ležeče, da dovede kazensko postopanje tudi do uspeha, kajti po tem se sodi tudi njegova usposobljenost. Lahko se pa reče, da ima dotični preiskovalni uradnik le redkokedaj take zanesljive podatke, da bi lahko na podlagi istih davkoplačevalca obsodil, oziroma obsodil na veliko kazen. Zato je pa treba privedi davkoplačevalca do tega, da sam prizna svoje višje dohodke. Žal, da se to večkrat dogaja na tak način, da davkoplačevalec prizna veliko več, kakor je resnica; potem pa se to njegove resnične razmere daleč presegaajoče priznanje vzame za podlago obsodbi.

Piscu te razprave je znan sledeč slučaj:

Proti nekemu davkoplačevalcu, ki je znan po svoji štedljivosti, je bilo uvedeno kazensko postopanje, češ, da ni napovedal vseh dohodkov. Preiskovalni uradnik je začel trditi, da mora dotični davkoplačevalec imeti več prihranjenega denarja ter je silil v davkoplačevalca, naj bi to priznal. Dotični davkoplačevalec je v svoji stiski po pravici povedal, da nima več prihranjenega denarja, kakor je že navedel, ter na ponovno nasprotno zatrjevanje referentovo začel utemeljevati svojo trditev s tem, da si sploh ni mogel več prihraniti, ker

je za vzdrževanje svoje rodbine veliko potrošil. Sedaj sta bila tam, kamor ga je referent po vsej priliki hotel spraviti. Začel ga je izpraševati, če je res toliko potrosil za vzdrževanje rodbine in davkoplačevalec je ves vzradoščen, da bode mučne preiskave potem vendar konec, začel pretiravati stroške za vzdrževanje rodbine, misleč da mu bode davčni referent sedaj vendar verjel, da ne more imeti več prihranjenega denarja, kakor je že navedel. Toda kmalu se je davkoplačevalec prepričal, da se je s tem še le prav pokopal. Davčni referent je vzel vse te navedbe v zapisnik in ko je bil zapisnik podpisan, pa pride sodba. Tam se pa krivdorek utemeljuje s tem, da je obsojenec sam priznal, da je potrosil letno toliko za svojo rodbino. Ker je pa tudi priznal, da ima nekaj denarja prihranjenega, se pokaže, če se prihranjen denar porazdeli na posamezna leta in k temu še prištejejo po obsojencu samem priznani stroški za vzdrževanje rodbine, da je moral imeti povprečno več letnih dohodkov, kakor je svoj čas priznal. Torej je krivda dokazana po lastnem priznanju davkoplačevalca.

Formelno je taka obsodba pravilna, v resnici je pa vendar neutemeljena, kajti davkoplačevalec je priznal višje potroške za vzdrževanje svoje rodbine v prepričanju, da si bode s tem pomagal iz zagate in ne vedoč, da se mu bodo stroški vzdrževanja rodbine tudi všteli med dohodke, ki so davku podvrženi.

Takih in enakih slučajev je več. To ima svoj vzrok v tem, da davkoplačevalec v svoji razburjenosti ne ve, kaj je za njegov zagovor koristno, in kaj škodljivo, ker navadno ne pozna predpisov, od katerih dohodkov se odmeri osebno-dohodninski davek, in kateri dohodki so davka prosti. Obdolženec pa navadno tudi ničesar ne stori, da bi se obvaroval škode. Če ga sosed razžali, gre hitro k odvetniku, večkrat radi največjih malenkosti. Če se ga pa pokliče kot obdolženca pred davčnega referenta, pa gre sam tja, čeravno so mu pred-

pisil veliko manj znani, kakor pa pred sodiščem, in čeravno se gre tu večkrat za naravnost velikanske vsote, večkrat celo za gospodarski obstoj dotičnika.

Zato pa naj sledijo na kratko pravice, ki jih ima vsak obdolženec, zoper katerega se je uvedlo kazensko postopanje radi prikratbe davkov. Te pravice obstoje v sledečem:

1. Vsak obdolženec mora biti, predno se izreče razsodba, vsaj enkrat zaslišan in sicer na ta način, da se mu pove, da se zasliši kot obdolženec.

2. Obdolžencu se morajo povedati vsi vzroki, radi katerih se ga sumi, da bi bil napovedal premalo davka.

3. Obdolženec sme zahtevati od davčne oblasti, da mu ta predloži tudi listine, na katere se davčna oblast morda sklicuje.

4. Obdolženec lahko tudi zahteva, da se osebe, ki so izpovedale proti njemu, v njegovi navzočnosti še enkrat zaslišijo.

5. Obdolžencu je tudi na prosto dano, da si listine, katere govorijo za njegovo krivdo, prepíše, bodisi sam, ali pa jih da prepisati po svojem odvetniku.

Obdolženec sme tudi zahtevati, da se mu da 14 dni časa, da se bode potem, ko si bode vse te dokaze dobro premislil, bodisi pismeno, bodisi ustmeno zagovarjal.

Osobito zadnja določba je velikega pomena. Skušnja namreč uči, da obdolženec v prvi razburjenosti marsikaj trdi, kar ne odgovarja popolnoma resnici, kar pa mu je očitno v škodo. Na ta način pa mu je dana možnost, da se lahko o vsem, kar hoče navesti v svoj zagovor, še poprej posvetuje s kakim veščakom.

Osebna dohodnina v gozdarstvu in v splošnem.

Marsikateremu posestniku niso znane ali jasne določbe glede osebne dohodnine, posebno pa v zadevi obdavčenja posekanega, oziroma prodanega lesa v gozdu itd.

Po zakonu o osebni dohodnini je temu davku podvržen čisti dohodek sploh, naj si bo od letne plače, ali od posestva ter postranskih obrti, ki so s posestvom v zvezi itd.

Med dohodke, ki jih donša posestvo, spada po zakonu tudi prodaja lesa iz lastnega gozda, naj sekamo v pravih presledkih množino lesa, ki redno prirašča, ali v raznih dobah različne množine lesa, ki redno prirašča, ali v raznih dobah različne množine lesa. Zakon v obče ne dela izjeme od dohodkov doraslega in nedoraslega lesa, če je posestnik posekal tega poslednjega prostovoljno.

Drugače bi bilo, če bi bil posestnik prisiljen, posekati mlad, nedorasel les vsled poškodbe po ognju, toči, gozdnemu mrčesu, snegu, plazovih itd. V teh slučajih se od posekanega nedoraslega lesa ne samo ne vračuni osebna dohodnina, ampak se celo odpiše v gotovih slučajih zemljiški davek. Sekanje nedoraslega lesa, izvršeno po sili, bi namreč poseglo v premoženje samo ter bi se s takim sekanjem lahko prihodnji donesek, oziroma lesni prirastek uničil ali vsaj precej zmanjšal. Upoštevati pa je, da je za redni prirastek lesa neobhodno potrebno, da je zemljišče obraščeno z gotovo množino lesa.

Če se je sekanje lesa izvršilo vsled poplačila dolgov, je vseeno podvrženo osebni dohodnini, celo v slučaju, ko bi se posekal nedorasel les, ker nobenemu posestniku ni zabranjeno, okoristiti se z gozdom v poljubni dobi, če to dopušča gozdna postava, četudi se s tem početjem onemogoči redni dorastek, oziroma dohodek gozda.

Tega naziranja je tudi upravno sodišče, ki je v nekem takem slučaju razsodilo.

Seveda ima posestnik pravico do gotovih odbitkov pri napovedi osebnih dohodkov, ki jih je navesti in utemeljiti.

Ker je obdavčenju podvržen le čisti dohodek, se smejo n. pr. pri poseku gozda odračunati stroški za sekanje in spravlanje, če ni bil les kupcu prodan v gozdu, še stoječ. Ker se pri odmeri osebne dohodnine vzame

redno povprečni dohodek od zadnjih treh let, pridejo v poštev tudi razni razlogi za znižanje postavkov davka, ki naj se v tej dobi naloži. V poštev prihaja n. pr. pri letnih dohodkih pod 4000 K, če je v kaki družini preživeti več kakor dva otroka; pri dohodkih pod 5000 K se pod danimi gotovimi pogoji ozira na stroške za vzgojo otrok, vzdrževanje nepremožnih sorodnikov, bolezni, požar, točo, povodenj, vojaško službovanje itd.

Pri obdelovanju zemljišč se n. pr. lahko odtrgajo stroški za obdelovanje, premije do 200 K za zavarovanje življenja gospodarja, do 400 K pa, če je zavarovana vsa družina; premije za bolniško blagajno, starostno zavarovanje itd. se pa smejo odračunati le tedaj, če je dotični zavarovanec do zavarovanja primoran.

Odračunati se smejo od celokupne letne dohodnine tudi vsi plačani neposredni davki z nakladami in deželnimi dokladami vred (izvemši osebno dohodnino) in tudi nekateri posebno v to določeni posredni davki.

Odšteti se smejo nadalje obresti od dolgov, odplačevalni zneski od dolga pa ne.

Osebna dohodnina se pri zemljišču, cenjenem pod 500 K, včasih tudi pod 600 K, katastrskega čistega dohodka, ne obdavči, če ni poleg tega še drugih pod ta davek spadajočih dohodkov do gotove mere. Posamezne osebe, ki nimajo čez 1200 K letnega dohodka, so proste osebne dohodnine.

Podrobnosti glede osebne dohodnine je zelo veliko in so zatorej posestnikom glede napovedovanja, kakor tudi glede uveljavljanja odbitkov precej nepoznane.

Glede prodaje lesa na posekih v gozdu je c. kr. nižjeavstrijsko finančno deželno ravnateljstvo leta 1912. izdalo na vsa okrajna glavarstva v Nižji Avstriji okrožnico, kjer zahteva, da morajo uradniki davčne uprave v tozadevnih slučajih gozdnim posestnikom razložiti zakonita določila in jim tudi razjasniti razloge, ki prihajajo v poštev pri olajšavi tega davka. Ravnateljstvo priporoča ustno obravna-

vanje z gozdnimi posestniki ob priliki službenega potovanja uradnikov.

Do tega davka obvezanim je povedati kaj smejo odbiti (n. pr. stroške sekanja, spravljavanje lesa), potem razloge, ki se utegnejo vpoštevati pri znižanju davkovoga postavka, n. pr. razne nesreče, kakor pogin živine po kugi itd. Tudi more n. pr. izplačilo dote bratom ali sestram, ali plačilo nužnih dolgova vplivati na znižanje osebne dohodnine.

Dobro bi bilo, če bi tudi po drugih deželah izdala c. kr. finančna deželna ravnateljstva podobno odredbo, kakor ono na Nižje-Avstrijskem.

Rad za promicanje uljarstva u Dalmaciji.

Ovdje ću da u kratko opišem razvoj uljarske akcije od početka njezina aktiviranja od strane c. k. ministarstva poljodjelstva.

Dotičnoj akciji, bijaše bitan zadatak, da s jedne strane stavi dalmatinskim producentima maslina na raspolaganje dovoljan strojarski materijal, eda tehnički budu u stanju praviti fina ulja, a s druge strane da podignućem centralnog ureda za zastupanje njihovih interesa dogje do stvaranja jednoličnih tipova ulja, te da ove primjereno združenom trgovačkom akcijom iznese u veliku trgovinu.

Razvoj akcije

uljarske zadruge sa približno uloženom glavnicom:

Godine	Zadruga	Uloženo	Godišnje ulaganje	Ukupno
		Kruna	Kruna	Kruna
1908	Povlje	150.000	225.000	
	Orašac	75.000		
1909	Igrane	60.000	191.000	416.000
	Kali	47.000		
	Preko	50.000		
	Žman	34.000		
1910	Brusje	12.000	83.000	499.000
	Janjina	71.000		
1911	Praskvica	53.000	357.000	856.000
	Murter	180.000		
	Pučićće	52.000		
	Iž Veliki	72.000		
1912	Tučepi	65.000	136.000	992.000
	Brist	52.000		
	Banj	19.000		

Radi se sada o uregivanju zadruge u Podgori sa približnom napravnom glavnicom od K 70.000

Tijekom godine 1913 imale bi se urediti zadruge:

Posedarje s napravnom glavnicom oko:	„	30.000
Šibenik	„	70.000
Rupe	„	30.000
Gradište	„	50.000
Režević	„	45.000

Tako da će do kampanje 1913-14 biti u radnji ukupno 22 zadruge sa ukupnom napravnom glavnicom, oblo kazavši, od kron 1,300.000.

U drugim mjestima bile su izvedene pomoćne radnje u slobodnom udruženju producenata, uz što veći obzir na pravljenje finih ulja. Smatrati je, da će take predradnje u najkraće vrijeme dovesti do osnivanja uljarskih zadruga. Osobita se važnost kod novih zadruga daje tome, da budu uregjene uz što manji trošak i uz što višu upotrebu postojećih zgrada i strojeva, te da se, prištede radi, takogjer uznastoji, da članovi izvrše jedan dio nadničarskih radnja, eda na taj način zadruge, bez direktnih novčanih ulaganja, budu već od početka radnje raspolagale što većim zadružnim imetkom.

Eda se cijela pokrajina prilično opskrbi strojevima za radnju, i da se najvažnija produktivna područja organizuju, imale bi se po mome mnijenju tijekom narednih godina s uspjehom podići još manje i osrednje zadružne radnje u: Trstenome, Brsečinama, Stonu, Veloj Luci, Dubi, Trpnju, Gradcu, Sućurju na Hvaru, Grablju, Stomorskoj, Grohotama, Donjem Selu, Drveniku, Ložišću, Sutivanu, Supetru, Postirama, Rogoznici kod Trogira, Primoštenu, Zlalinu, Skradinu, Vodicama s okolicom, Betini, Tkonu, Sukošanu, Pašmanu, Ždreleu s Kukljicom, Sutomišćici, Uljanu, Birbinju na Dugom Otoku, Dragovama i Salima na istom otoku, Lunu na Pagu.

Prema sadašnjem stanju organizacije, prema strojarskim uregjenjima i prema produktivnoj substanciji, već danas bi se godimice proizvodila i u trgovinu iznosila količina finog ulja od 5000 do 7000 metričkih centi.

Ali se taj broj pretpostavlja, da se zanimano pučanstvo intenzivnije potruđi oko uzdržavanja postojećih maslinjaka i da ondje, gdje to priliči dobi maslina, prione uz radnje regeneriranja, napokon da, posadivši nove masline poradi oko povišenja i osiguranja produkcije.

Ulje predano centralnom uredu:

Godina	Napravljeno ukupno	od toga fino ulje	Pro-dano	Vrijednost faktura
	kg.	kg.		
1907-08	49866	29466	49866	60084.54
1908-09	70604	34067	70604	102133.79
1909-10	95253	67046	44782	66992.62
1910-11	155743	74597	160835	213933.80
1911-12	277090	251069		
	Siječanj		15686	23711.39
	Veljača		18500	27728.49
	Ožujak		9018	13730.99
	Travanj		21561	32704.83
	Svibanj		14202	21907.76
	Lipanj		30286	41133.25
	Srpanj		59065	77816.65
	Kolovoz		50653	66869.62
	Rujan		21361	31419.73
			240332	337022.71

Produkcija 1912-13 može se procijeniti da će iznositi 250.000 kg usprkos veoma lošoj berbi.

Iz toga proizlazi, da produkcija postojano raste, ako se uzmu u obzir obe vrlo loše godine 1910-11 i 1912-13.

Osobito se razabira, da je fino ulje, što se predavalo centralnom uredu, brzim porastom poskočilo skoro do 90% ukupne količine.

Za godinu 1913 bila su već unaprijed prodana fina i polufina ulja do dana današnjega, oblo kazavši, 9700-00 kg i to uz cijenu od kr. 165 franko Trst i franko Beč, do kr. 185 franko Beč, po 100 kg.

Kao dokaz povoljnog razvoja organizacije prodaje upućuje se osobito na postojani veći izvoz u unutrašnjost Austrije.

Godine 1908, bi prodan u unutrašnjosti Austrije po prilici 1 vagon.

Godine 1909 približno jednaka količina,

„ 1910 po prilici 2 vagona,

„ 1911 „ „ 4 „

„ 1912 „ „ 9 „

a za godinu 1913 već je unaprijed prodano 9³/₄ vagona.

Znatan porast prodaja u unutrašnjosti Austrije nije samo prolazna pojava. Činjenica, da je uspjelo uz znatne cijene za 1913 pogoditi veću količinu ulja nego se godine 1912 prodalo, dokazuje, da velike i ugledne tvrtke, s kojima nam je uspjelo stupiti u savez, bijahu zadovoljne narudžbama, premda cijene isplaćene nijesu bile bitno niže od najboljih talijanskih marki.

Sveza s industrijom konzerva kreće se u pravcu, koji se po malo razvija, ali se ne može smatrati dovoljnom. Ova sama industrija mogla bi potrošiti nekoliko tisuća metričkih centi na godinu, ali se usprkos svemu trudu i najkulantnijem susretanju od strane odsjeka drži još uvijek veoma rezervirano, djelimično s neosnovanih razloga.

Velik dio srednjih in manje finih ulja mogao se je ove godine prodati velikim eksporterima u gradovima Lucca i Genova u prekomorskom eksportu. Nastoji se, da se ta sveza nadalje uzdrži.

Ako naša udruženja producenata budu nadalje tako proizvodjale, kao zadnjih dviju ili triju godina, može se već danas pouzdano reći, da se pitanje iskorišćavanja finih i polufinih ulja ima smatrati uopće potpuno riješenim, te da po tome, glede tih ulja, uz kakvu rezervu i uz ustrpljenje sa strane producenata neće više nastati prodajnih kriza.

Ovaj prognostikon svakako pretpostavlja, da stanoviti pojmovi o vrijednosti dalmatinskih finih ulja, protiv kojih se još uvijek valja boriti, iščezavaju pred razumnim procjenjivanjem sadašnje produkcije.

Mora se u ovom smislu priznati, da je na više strana kod pučanstva već nastupilo

skromnije shvaćanje, što je omogućilo, da se posao na gore pomenuti način posljednjih dviju godina brzo razvije.

Teško će uvijek biti prodati slabo srednje fino ulje; pak stoga, pošto se ta ulja ne mogu direktno trošiti, treba brižno gojiti saobraćaj s velikim tržištima križanja ulja, jer je samo putem ovijeh moguće slabo srednje fino ulje uopće prodati kao srednje fino stolno ulje.

Ta bi se ulja, a da ih se ne manipulise, u ovozemstvu mogla prodati samo kao obična trgovačka ulja, jer konsumenti svakako vole svako bolje sesamovo ulje ili drugo sjemensko ulje, koje je veoma jeftinije od finih maslinovih ulja; pa po tomé nikome ne ide u račun, da maslinovo ulje bez čistog ukusa plati skuplje, nego li ta sjemenska ulja, koja se dadu veoma dobro konsumirati.

I u buduće će dakle uvijek postojati poteškoća, da se ta slaba srednje fina ili nešto manjkava ulja primjereno unovče, te se sve uredbe i mjere glede kontrole upućene akcije moraju energično usredotočiti u pravcu, da svi faktori doprinesu, da veći dio zadruga, koji se relativno u tehničkom pogledu nalazi na visokom stepenu, ne bi s njega spalo.

* * *

Trgovinsko stanje naše akcije može se dakle svesti na ovo:

1.) Shvaćanje zanimanog pućanstva za pravljenje finog ulja, u pet godina akcije na način vrijedan priznanja postalo je postojano pravilnije, a mnogi su već sposobni da sami tehnički pravilno rade.

2.) Produkcija uzevši u obzir dvije veoma loše godine, zdravo se i dovoljno brzo razvija.

3.) Početne prodajne poteškoće mogu se, za najfinija i fina ulja, smatrati prebrgjenima, ako producenti budu tražiti takove cijene, koje odgovaraju faktičnoj vrsti dalmatinskih finih ulja.

4.) Iz stećenoga područja progje, bude li se nadalje dobro raditi i pravilno komercijalno postupati, imalo bi se očekivati konstantno po-

višenje, što će odgovarati produkciji, koja to više raste.

Po tome se nije bojati prodajnih kriza, ako se producenti što čvršće pridruže centralnom uredu, te se što više posluže časovitim predumljivanjem na vrijednost prostog ulja, koje ured udjeljuje.

Treba se u velike postarati za otvaranje unutrašnjega austrijskog tržišta, a da se pri tome ne upane u pogrešku, da se bude poslovalo s malim tvrdkama, nego isključivo s velikim ovozenskim tvrdkama, kojima radi toga valja prepustiti stanovite financijske i idealne prednosti, onako, kao što, na primjer, danas tvrtke Braća Wild u Beču, Julij Meil i Josip Voigt & Co. u Beču imaju pravo da preprodavaju ulja našeg odsjeka nekrižana pod originalnom etiketom. Napokon treba posvetiti osobito pažnju raznim velikim konsumnim udruženjima u Austriji. Prema tome, u koliko se naume osnovati nove zadruge na osnovi pomenutog stanovišta ondje gdje ima dovoljno proizvoda, to se može, uz prilično sigurnu konstrukciju i primjeren poslovni red preporučiti. Pri tome mora biti mjerodavno stanovište da zadružne radnje, koje se ne bi mogle osnovati bez ovećih dugova, do isplate ovih upotrijebe isključivo za tu svrhu pretičak koji izvire iz razlike izmegju cijena prostog ulja i faktične unovčene cijene.

Neposredna korist za producente ulja biva još uvijek u tome, što i kad bi im se u najgoremu slučaju isplatilo samo 75% vrijednosti prostog ulja, bez dalnjih troškova, iskorišćenje je ipak veće nego kod proizvodnje, koja je obična v zemlji, jer je cijena, koju odsjek uzimlje za prosto ulje, uvijek najveća u godini, te se indirektno pomoću akcije uzdržava na stanovitoj visini; dočim, ako se ulje pravi na način, koji je običan u zemlji, proizvodni su troškovi tako visoki, da je čisto iskorišćenje u ovom slučaju sigurno niže nego li isplata od 75% cijene prostog ulja, koju centralni ured uzimlje za podlogu.

Proizvodni troškovi na 100 kg ulja kolebaju se pri proizvodnji običajenoj u zemlji, pomoću starih tijesкова izmegju kr. 18 do kr. 30, i to kad se svi proizvodni troškovi uračunaju. Može se smatrati, da je prodajna cijena poprečno polučena pri proizvodnji običajenoj u zemlji na malim mlinicama prije početka akcije iznosila po prilici kr. 70 na 100 kg, a cijena iskorišćenja na 100 kg kr. 40 do 50; dočim centralni ured, otkat postoji, uzimlje kao podlogu cijenu za prosto ulje od kr. 100, što daje 75%, to jest kr. 75, čistog iskorišćenja kao minimum.

* * *

Glede gore pomenutih troškova za osnivanje istaknuti je ovo:

Visoka je vlada na osobito darežljiv način do sada svaki put prema slučaju namiravala u ime pripomoći od 25 do 30% troškova za osnivanje, te je osim toga za djelimično pokriće amortizacije i kamata na glavnice, udjeljivala zadrugama veoma znatnu pripomoć za prve godine poslovanja. Osobito priznanje zaslužuje i susretljivost Zem. Odbora Dalmatinskog na ovom polju.

Eda se što više olakša i osigura nabavljanje nužnog kredita i da se ono što bolje prilagodi plaćevnoj sposobnosti producenata, preduzete su ove dvije mjere:

1.) U stanju svojedobne nabavke strojeva, prije početka vladine akcije, nastupilo je silno poboljšanje u toliko, što je niz sposobnih, velikih tvornica strojeva bio kako za strojeve za uljarnicu tako za strojeve za radnju pozvan na natjecanje, čime se postiglo ne samo znatno poboljšanje u narudžbi strojeva, nego i njihova veća sigurnost i pojeftinjenje.

Postepeno je uspjelo dovesti tvorničare strojeva do toga, da uz veoma tačne narudžbene ugovore u velike olakšaju uvjete plaćanja. Naprama normalnom načinu plaćanja pri nabavkama strojeva, to jest jedne trećine pri narudžbi, jedne trećine nakon dogotovljenja strojeva, a jedne trećine po izvršenom mon-

tiranju, uspjelo je u posljednje doba tvorničare strojeva dovesti do slijedećih uvjeta isplaćivanja: jedne šestine pri narudžbi, jedne šestine nakon izvršenog montiranja i kolaudiraja od strane jednoga državnoga inžinira za strojarstvo, dok su preostale četiri šestine razregjene na dvije, eventualno tri godine, uz šestomjesečne mjenice, koje se do potrebe mogu takogjer produžiti.

Uz te financijske prednosti uobičajeno jamstvo tvorničarâ strojeva bilo je od šest mjeseci nakon početka radnje produženo na dvije susljedne prometne godine.

Uz gore pomenute specijalne uvjete plaćanja nastala je mogućnost, da se četiri šestine nabavke strojeva u normalnim prilikama, to jest ako se naprava prilagodi produkciji, mogu platiti iz prihoda od pravljenja finog ulja, čim će se postići, da se traži manje kredita kod saveznih blagajna ili kod drugih financijskih zavoda.

2.) Posredovanjem Zemaljskog Odbora, postiglo se je, da zemaljski veresijski zavod može od sada udjeljivati uljarskim zadrugama, po običnim odredbama pravilnika, hipotekarnih kredita na zgrade i zemljišta.

Na ovaj će način u buduće biti moguće, da se barem 25 do 30% napravne glavnice pokrije hipotekom na duži rok.

Pomenutim mjerama uspjelo je, a da se ne oslabi financijska snaga zadruga, da se vlastito finansiranje zadružnom glavnicom od 25% može smatrati dovoljnim, u koliko se može računati na vladinu pripomoć od 20 do 25% po prilici. No kad se takove pripomoći ne bi mogle više davati, ipak bi se moglo izaći na kraj zadružnom glavnicom od kakvih 30%, a da se osjetnije ne opterete savezne blagajne, uzmognu li se, kao što će po svoj prilici uspjeti, potaknuti tvorničari strojeva na poduženje plaćanja valjda na dvije godine.

* * *

S obzirom na vanredno teške okolnosti, pri kojima je bila stvorena ta akcija i nužni

joj centralni ured, c. k Ministarstvo poljodjelstva, da bi se sve sile zanimanika prvijeh godina što više usredotočile na brzo oduženje svojih radnja, udijelilo je centralnom uredu za iskorišćavanje ulja sasvim izvanredne pripomoći.

Na osnovu te podatne dotacije bilo je moguće, da se prvih dviju godinu, 1908 i 1909, predavaoci ulja sasvijem oproste od prinašanja za centralni ured.

Tek godine 1910 počeo se pobirati prinos za troškove centralnog ureda u obliku skladišnine od kr. 2 na 100 kg.

Pošto se prema tome, kako oduživanje zadruga napreduje a tijekom i njihov gospodarstveni položaj biva jačim, mora od producenta zahtijevati postepeno veći prinos za troškove uzdržavanja centralnog ureda, koji zastupa njihove interese, skladišnina je godine 1911 bila povišena na kr. 2.50 a godine 1912 na kr. 3.50 na 100 kg.

Pošto je centralni ured putem kredita kod jedne banke, morao namicati sredstva, što su bila nužna za davanje predujma na uskladišteno ulje, godine 1911 počelo se od kreditnih troškova predujmova 3 1/2% na godinu računavati producentima.

Prema sadašnjim izvanredno visokim kreditnim troškovima, koji će po svoj prilici još porasti, za ulje kampanje 1912-13 računace se za predujmove 5 1/2% na godinu, pri čemu se ima istaknuti, da taj kredit zapada sami centralni ured danas, sa bankovnom provizijom, oko 8 1/4%, a po svoj prilici naskoro će još porasti.

Pri normalnom razvoju produkcije finog ulja u Dalmaciji i uzdržavanju centralnog ureda, mora se računati s tim, da prinosi od strane producenta, kako je prije rečeno, prema njihovu gospodarskom ojačanju, postaju sve veći, eda se dogje do toga, da u dogledno vrijeme zanimanici od svoga namire ukupne troškove centralnog ureda.

Čim je produkcija veća i što se više ulja predade centralnom uredu, tim manji na 100 kg biva naravno prinos za centralni ured.

Samo se po sebi razumije, da se tržišni troškovi, to jest svi ovi troškovi, koji nastaju pri prodaji ulja te umanjuju fakturirani i utjerani iznos, računavaju producentima prema predanome ulju.

Megju te tako nazvane tržišne troškove spadaju: troškovi embalaže, troškovi za prijenos i osiguravanje, troškovi prekrećavanja u Trstu, provizije otpremača, kasa-skonti, preprodajni popusti, u koliko se ovi upotrebljuju, gubici težine pri prijenosu i drugi opravdani odbici pri plaćanju faktura.

* * *

Kao pozitivan plod produkcije finog ulja i rada centralnog prodajnog ureda, koji je s tim u svezi, može se istaći, da je kod zadruga iz do sada dobivenog višeg iskorišćenja bio plaćen dio dugova osnivanja.

Uspjeh tog načina otplaćivanja različit je prema stanju zadruge i prema produkciji posljednjih godina.

Do sada su znatno poplaćale njihove dugove ove zadruge: Žman, Iž Veliki, Preko, Kali, Banj i Igrane. Godine 1913 znatno će se odužiti zadruga Murter. Valjda će uopće biti moguće, da zadruge koje su ove godine radile, usprkos lošim berbama, većim dijelom isplate obroke dugova, što ih te godine imaju platiti za narudžbe strojeva.

Da se od prilike sazna koliko se je posljednih godina na taj način dobilo, neka posluži usporegjenje ovih brojeva, kod kojih se ipak mora uzeti u obzir, da se od iskorišćenja imaju još odbiti skladišnine i tržišni troškovi, i da od godine 1909-10 brojevi se mogu samo približno izračunati, jer se uskladištena ulja u pojedinim godinama nijesu potpuno prodala.

Predujmljivanje na osnovu dosta visoko uzete cijene prostog ulja:		Prodajna cijena:
1907-08	kr. 49.866	kr. 60.084.54
1908-09	„ 70.604	„ 102.133.79
1909-10	„ 44.782	„ 66.992.62
1910-11	„ 181.704	„ 213.933.80
1911-12	„ 213.270	„ 337.022.71

do konca rujna.

Istaći je, da u to doba bijaše još u skladištu skoro 800 metričkih centi ulja.

Po tome prodajom preko centralnoga ureda proizlazi nečist viši utržak naprama cijenama prostog ulja u pojedinim godinama od

1907-08 kr. 10.000

1908-09 „ 32.000

1909-10 „ 22.000

1910-11 „ 32.000

1911-12 „ 120.000, k čemu bi još imalo doći iz tada neprodanih ulja gotovo kr. 17.000.

Pri tome temeljne cijene za predujmljivanje bijahu:

1907-08 kr. 100

1908-09 „ 100

1909-10 „ 100

1910-11 „ 113

1911-12 „ 90, a za godinu

1912-13 može se uzeti kr. 100 do kr. 105

dok su istim godinama trgovci za prosto ulje plaćali:

1907-08 kr. 85

1908-09 „ 80

1909-10 „ 75

1910-11 „ 95

1911-12 „ 82 do kr. 85.

Godina 1912-13 bi imala, ako se postigne uzeta visina produkcije, uslijed već zaključenih poslova i ako se uspije iskoristiti sadašnja povoljna tržišna konjunktura, dati relativno sličan rezultat kao 1911-12.

Što ima tako izvanredne razlike između godina 1907-08 i 1911-12, proizlazi odatle, što je veći dio radnja bio osnovan stopro godine 1910, i što godina 1910-11 bijaše loša; te je po tome efekat novih osnivanja došao do izražaja tek u kampanji 1911-12.

Oprezno poslovanje uprave akcije, koje uzimlje u obzir fakične okolnosti, može naravski računati samo s normalnim prilikama, berbu što niže procijeniti, ali u tehničkom i komercijalnom smislu sve pripremiti, e da ulje što godina donese, bude što povoljnije predragjeno, te da ono, što se zasluži, bude u

prvom redu upotrebljeno da se zadruge što hitneje oproste od dugova.

Uprava je akcije s tim na čistu, da se narednih godina. i uz najbolje okolnosti, ukupno bolje unovčivanje mora isključivo upotrijebiti za isplatu preostalih dugova osnivanja. Ona pak nazire u tome svoj osobiti zadatak, da suradnjom sa pučanstvom i dobrohotnom pomoću visoke Vlade doprinese tome, da se u najvažnijim produktivnim mjestima uvede nužni strojarski materijal. Tako će u buduće postojati tehnička i organizatorska mogućnost, da se jednom upućeno proizvodjenje finog ulja u pokrajini trajno osigura.

Biće posao producenata, dotično organizacija i njihove uprave, da opet ne spanu sa tehničke i gospodarske visine, koju su jednom dostigli i kojoj je samo pučanstvo u velikoj mjeri doprinijelo, te da tehnička pomoćna sredstva, stečena zajedničkom radnjom, dalje upotrijebe na trajnu veću korist za poljodjelce.

U Zadru, siječnja 1913.

F. Artmann.

Načela pri dovoljevanju posojil.

Rajfajzen je imel načelo, da se udom, ki niso varčni, pridni in skrbni, ne dovoli naprošenega posojila, tudi če imajo dobre poroke. Takim udom bi posojilo več škodovalo kakor koristilo. Zato naj bi se točno izvrševalo načelo, da se daje posojilo le pridnim in skrbnim udom, pijanci in zapravljevci naj ga pa ne dobe. Če se bo to načelo vestno izpolnjevalo, potem bodo hranilnice in posojilnice blagodejno delovalo in vplivale na nravnost in povzdigo ljudstva.

Ko dovoljuje odbor posojilo, ne sme samo na to gledati, ali je prosilec zmožen posojilo vrniti, ampak tudi na to, ali je prosilec vreden posojila.

Posojilo naj bi se dovolilo le v toliki visočini, kolikor rabi v resnici za svoje gospodarstvo, in v kolikor je iz gospodarskih do-

hodkov razvidno, da bo posojilo lahko vrnil v gotovem času.

Določi naj se čas, v katerem se bo posojilo gotovo vrnilo. Navadno se delajo zadolžnice za štiri leta. Le izjemoma naj se dovoljujejo posojila za dalj kakor za štiri leta, in to le s privolitvijo nadzorstva.

Hranilnica in posojilnica pa sme tudi dolg iztirjati, kadar hoče. Ako vidi, da je posojilo v nevarnosti, ga sme takoj iztirjati. Vrača pa dolžnik lahko v malih obrokih. Kadar ima kaj denarja, pa ga lahko nese v posojilnico na dolg. S tem je ljudem silno olajšano plačevanje.

Dveh napak naj se odbor varuje:

1.) da dolžnikom ne določi prekratkega roka,

2.) da se jim ne določi predolgega roka.

Oboje je napačno in se lahko bridko maščuje. Obe te dve napaki napravijo kaj radi dolžniki sami. Znano je, da ravno ljudje, katerih premoženjske razmere so zelo neugodne, se delajo, kakor da bodo prav lahko in prav kmalu vrnilo naprošeno vsoto. Ako odbor takim ljudem verjame, se lahko samega sebe vara. Ako dolžnik ne vrne pravočasno, je treba s silo, tožbenim potom, dobiti posojeni znesek nazaj. Seveda se ne sme dovoliti predolгих rokov ali morda sploh nobenih rokov ne. Ako ne določi posojilnica nikakih vračilnih rokov, dela proti Rajfajznovim principom. Določiti rok, kedaj se naj posojilo vrne, naj se prepusti posojilojemalcu, v kolikor je mogoče. Napačno bi bilo, ako bi posojilnica hotela določiti enoten vračilni rok, češ, ta in ta dan morate vsi dolžniki vrniti svoje dolgove. Kaj takega ni mogoče in ako bi bilo mogoče, kam naj posojilnica plodonosno naloži vrnjeni denar?

Posojilnica napravi vselej, ko izplača posojilo, zadolžnico, ki jo podpiše dolžnik in porok. Rajfajznove posojilnice se ne pečajo z menicami. Menice so lahko kmetu nevarne, zato je bolje, da se žnjimi ne peča.

Rajfajznove posojilnice posojujejo navadno na poroštvo. Rajfajzen je imel poroke za naj-

bolj varno garancijo. Smatral pa je za potrebno revizijo porokov vsaj vsake tri mesece. Navadno se pritegne k poroštvu tudi žena, to pa iz moralnega stališča, da je žena poučena o gmotnih razmerah moževih. Posojila brez poročstva se navadno ne dovolijo.

Posojilo smejo dobiti le zadružniki. Ti pa imajo zopet le toliko kredita, v kolikor dovoljujejo njih gmotne in moralne razmere. Prav je, da določi občni zbor visočino posojil. To pa za to, da se posameznikom ne dovoljujejo ugodnosti. Ako prekorači odbor ali nadzorstvo to mejo, je ono odgovorno za varnost posojila.

Vsak član sme zahtevati le tolikšno posojilo, kolikoršno dopuščajo njegove premoženjske razmere. Pri posojevanju kredita je treba gledati na to, kolikšno je premoženje, koliko je zadolženo in s kolikšno vsoto je prosilec porok drugim.

Prav je, da pretehta nadzorstvo in odbor vsako leto po zaključku knjig v skupni seji, ali so posojila varna, ali ne.

Hranilnice in posojilnice naj skušajo posojila dovoljevati po sledečem načinu:

Prosilec naj ustno ali pismeno vloži prošnjo pri računskem vodji ali pri načelniku. V prošnji mora označiti natančno, kolikšno vsoto prosi in kakšno varnost hoče dati, t. j. ali hoče na vknjižbo ali na poroštvo. Če hoče na vknjižbo, mora prinesiti izvleček iz zemljiške knjige in posestni list. Oboje ne sme biti čez eno leto staro. Če pa je bila tekom zadnjega leta kaka sprememba pri zemljišču, morata biti oba lista nova. Po zemljiškem izvlečku in posestnem listu se določi vrednost posestva.

Prošnjo je nato treba predložiti odboru v seji, da o nji sklepa.

Ako prosi kak odbornik za posojilo, se mora tedaj od seje odstraniti, kadar se sklepa o njegovi prošnji.

Ako se gre za posojila, o katerih po določilu občnega zbora odločuje nadzorstvo,

mora o njih najprej sklepati odbor in sklepe predložiti nadzorstvu v odločitev.

Pri dovoljevanju posojil je treba gledati zlasti na to, ali bo mogel dolžnik izpolniti vse pogoje.

Takoj pri seji se mora vpisati v zapisnik ime dolžnika, vsota za katero prosi, v kakšen namen bo rabil denar, kedaj bo vrnil, kdo bo porok, ali ako se da na vknjižbo. Pri vsakem prosilcu so mora jasno označiti, ali se naprošena vsota dovoli, ali ne. Sejni zapisnik morajo podpisati vsi navzoči odborniki.

Šele potem ko odbor, oziroma nadzorstvo dovoli posojilo, potem se sme prosilcu izplačati dovoljena vsota. A. M.

Vestnik Zadružne zveze.

Nove članice. V članstvo Zadružne zveze v Ljubljani so bile letos sprejete naslednje zadruga: Središče, kmečka hranilnica in posojilnica. Lesce, konjerejska zadruga.

Dugopolje, hrvatska pučka blagajna.

Šmarca, električno-strojna zadruga.

Sv. Nedelja na Hvaru, hrvatska zadruga za štednjo i zajmove.

Smrtna kosa. Dne 20. januarja je preminol Ivan Zupan, nadučitelj v Dolskem pri Ljubljani. Pokojnik je bil vnet zadružnik. Za naš list je napisal mnogo razprav o kmetijskem gospodarstvu, zlasti o perutinarstvu in so se njegovi članki posebno odlikovali po gladkem, poljudnem jeziku. Zvestemu sotrudniku bodi ohranjen časten spomin!

Viljem Haas. Na drugem mestu poročamo o smrti zaslužnega organizatorja nemškega kmetijskega združništva, tajnega vladnega svetnika Haasa, katerega delovanje je mnogo vplivalo tudi na razvoj kmetijskega združništva v Avstriji. Zadružna zveza v Ljubljani je ob tej priliki Državni zvezi nemških kmetijskih zadrug v Darmstadtu brzojavno izrazila svoje sožalje.

Zadružni pregled.

Gospodarski tečaji na Štajerskem. Od 11. do 19. svečana so se na Štajerskem vršili sledeči gospodarski tečaji:

Od 11. do 14. svečana se je vršil tečaj v Veržeju v novem poslopu Marijanišča Salezijancev.

Predavali so gg. sadjarski učitelj Humek o pomenu sadjarstva, o načinu oskrbovanja sadja ter o sadnih škodljivcih. Nadrevizor Pušenjak je razpravljal o denarnih zadevah, štedenju in združništvu. Živinorejski inštruktor Krištof je obravnaval glavne napake živinoreje, njih odpravo, oskrbovanje živine, reje krav, telet, plemenjakov, način prebavljanja goveje živine, o redilnih snoveh, pokladanju krme, o redu v krmljenju, prašičereji in mlekarstvu. Salezijanec č. g. Kovačič je vnel navzoče za dobro vzgojo in izobrazbo kmečkega stanu ter kazal na nujno potrebo te izobrazbe. Profesor dr. Kovačič je razlagal o alkoholizmu in njega posledicah. Udeležba je bila jako obilna, zanimanje za stvar so kazale razprave po predavanjih z raznimi opazkami.

Da se je tečaj tako dobro obnesel, se je zahvaliti predstojništvu zavoda, ki je dalo prostore na razpolago in šlo v vsakem oziru na roko, da se ni tečaj motil.

Dne 15. in 16. svečana se je vršil tečaj v Središču. Govorili so gg. dr. Korošec, Pušenjak, Krištof. Udeležba, posebno zadnji dan je bila jako obilna.

Dne 16. svečana je govoril g. Krištof v Ormožju o prašičereji. Udeležba je bila povoljna.

Dne 17. in 18. je govoril g. Krištof v Meštinhah, v Sv. Petru na Medvedovem selu in v Zibiki o krmljenju živine. Udeležba je bila povoljna.

V Braslovčah se je vršil tečaj za dekleta in žene dne 19. svečana. Udeležilo se je tečaja nad 500 žena in deklet. Govorili so gg. dr. Korošec o izobrazbi, dr. Hohnjec o ženskem vprašanju, Krištof o prašičereji in mlekarstvu.

Sklep praktičnega živinorejskega tečaja v Komendi. Dne 30. januarja se je slovesno zaključil sedemtedenski živinorejski tečaj z javnim izpitom, ki se je vršil po sledečem redu: ob 6. uri zjutraj je bila sv. maša, ob pol 7. do 7. molža, od 7. nadalje krmljenje in krtačenje živine, ob pol 10. se je pričela praktična izkušnja po hlevih, od 11. do pol 1. je trajalo izpraševanje iz kmečkega pravoznanstva, o združništvu in o prvi pomoči pri oboleni živini. Iz zadnjih dveh predmetov sta izpraševala gospoda deželni zadružni asistent dr. Podobnik in deželni veterinar Černe.

Izpit je bil javen in so se ga udeležili: deželnega glavarja namestnik, dež. odbornik dr. Lampe, deželni poslanec dekan Lavrenčič, okrajni šolski nadzornik Gabršek, zastopnik Živinorejske zveze za kamniški okraj Bore, načelstvo živinorejske zadruge v Komendi, okoliški župani, dalje posestniki,

ki so dajali učencem na tečaju hleve in živino za čas tečaja v oskrbo in stariši udeležencev.

Takoj pri izpraševanju o praktičnih predmetih po hlevih so obiskovalci tečaja imeli priliko pred navzočimi odličnimi gosti pokazati, da so se veliko naučili na tem tečaju. Prav lepo je bilo gledati lepo rejeno živino v snažnih hlevih. Živina je bila gladka in dlaka se je kar svetila. Kako se to doseže, so pokazali udeležniki ob priliki izpita.

Iz teoretičnih predmetov se je izpraševalo o poslovanju kmečkih zadrug, o zemljiški knjigi, o pogodbah itd. O prvi pomoči pri živini se je izpraševalo o napenjanju živine, o nalezljivih boleznih in njih nevarnostih itd.

Tečaj je zaključil deželni odbornik dr. Lampe z nagovorom na udeležnike, v katerem jih je pozival, da naj izkušnje, ki so si jih pridobili pri pouku, praktično uporabljajo v svojem domačem gospodarstvu. Nikar naj ne mislijo, da so se morda naučili že vsega, kar je za kmeta potrebno. Ravno ta tečaj jim je pokazal, da je za kmeta strokovna izobrazba nujno potrebna.

V imenu udeležnikov se je zahvalil Peter Juhant iz Žej visokemu deželnemu odboru, da je priredil ta sedemtedenski praktični živinorejski tečaj, dalje učiteljem, domačemu gosp. župniku, Živinorejski zadrugi in vsem onim posestnikom, ki so prepustili živino v oskrbo in tako po svoje pripomogli, da se je omogočil ta tečaj.

Gospodarske drobtine.

Zidarski tečaj za zgradbo vzornih hlevov, svinjakov in kapnic se vrši v času od 10. do 18. marca t. l. pri deželnem odboru v Ljubljani. Na tečaj se sprejemajo zidarski mojstri in pomočniki s Kranjskega. Vsak udeleženec dobi v delno pokritje stroškov prispevek v znesku 20 K. Vsprejme se največ dvajset udeležencev. Prijaviti se je najkasneje do 5. marca na deželni odbor.

Važno za vinogradnike. V zadnjih letih, zlasti leta 1912, nam je poleg peronospore (rje, paleža) napravila veliko škodo tudi plesnoba (oidij), ki se pri nas pojavlja vsako leto, posebno pa, ako je vreme bolj vlažno, deževno.

Proti peronospori imamo izvrstno sredstvo v modri galici, proti plesnobi pa v žveplu. Žveplo pa mora biti čisto, jako fino zmleto in sveže. Če mu ena teh lastnosti manjka, nima pravega učinka.

Posebno priporočljivo je pa žveplo, ki mu je primešana fino zmleta modra galica in katero se

vsled tega imenuje galično ali bakreno žveplo (laški „zolfo ramato“). Tako žveplo učinkuje ne samo proti plesnobi, ampak tudi proti peronospori (rji, paležu) na grozdju, torej proti dvema najhujšima boleznima, ki nam grozdje uničujeta. Zmleta galica se kot prah raje prime zaroda in grozdja kot škropljena, se zaleze zlasti rada do pecljičkov, skozi katere se jagode najraje nalezejo peronospore.

Vsak pameten vinogradnik mora torej svoje trte tudi vsaj trikrat na leto požveplati in sicer z galičnim žveplom, katero itak ni dosti dražje od navadnega. Da se olajša vinogradnikom nabava zanesljivo finega in svežega žvepla, kteremu je primešana galica in sicer 2 kg na 100 (3%), je sklenila novomeška kmetijska podružnica, da naroči tako žveplo naravnost iz tovarne v Boloniji v Italiji v celem vagonu, ako se zglati zadosti naročnikov. 100 kil 3% nega galičnega žvepla velja pri celem vagonu v Novem Mestu 21 kron.

Podružnica preskrbi vsakemu tudi zanesljive in izkušene žveplalnike in sicer stanejo dunajski, pločevinasti žveplalniki „Vindobona“: ročni 10 K, nahrbtni pa po velikosti 19 K 80 v, 23 K 40 v in 27 K 40 v, tirolski nahrbtni žveplalniki z leseno posodo za žveplo 21 K. Enako si vinogradniki preskrbijo pri tej priliki lahko dobre škropilnice „Avstrija“ po 29 K 80 v, oziroma 32 K 20 v, z enim ali dvema razpršilnikoma.

Kdor želi, da se mu katera tukaj navedenih potrebščin preskrbi, zglati naj se takoj, najpozneje pa do 10. sušca t. l. pri kmetijski podružnici novomeški in pošlje naj obenem primerni znesek kot aro.

C. kr. vinarski radzornik B. Skalický.

Oddaja čistokrvnih plemenskih bikov, kupljenih z državno podporo. Iz državne redne podpore, potem iz državne podpore, ki odpade na kranjsko deželo za povzdigo živinoreje glasom državnega zakona z dne 30. decembra leta 1909. za letošnje leto, in z deželno podporo se nakupi večje število plemenskih bikov, ki so za zboljšanje govedi na Kranjskem primerni, in sicer: a) plemenski biki simodolske pasme (rumeno belo lisasti z belo glavo), ki se oddajo samo v kraje ljubljanske okolice in na Notranjsko, kjer je ta pasma že vpejlana; b) plemenski biki sivkaste pasme (enobarvni, sivkasti ali rjavkasti), ki se oddajo samo na Dolenjsko in v ostale kraje na Notranjskem, in c) plemenski biki pingavske pasme (temnordeče lisasti), ki se oddajo samo na Gorenjsko. Nakup in oddajo teh plemenskih bikov s pomočjo omenjenih podpor izvršita po določilih zakona z dne 30. decembra

1909 po medsebojnem dogovoru deželni odbor kranjski in c. kr. kmetijska družba kranjska. Nakup in oddajo teh plemenskih bikov iz redne državne podpore izvrši podpisani glavni odbor. Oddaja plemenskih bikov, nakupljenih iz državne podpore na podlagi zakona z dne 30. decembra 1909 in iz deželne podpore se pa vrši dogovorno z deželnim odborom. Vsak prosilec naj se zgledi le za bika tiste pasme, ki je dotični pokrajini primerna, oziroma kjer je že vpeljana. V prošnji se mora jasno povedati, za katere pasme plemenske živine prosilec prosi. Na prošnje za živali tistih pasem, ki niso primerne prosilčevi pokrajini, se kratkomalo ne bo oziralo. Pri oddaji bikov plemenjakov se bo oziralo tamkaj, kjer so živinorejske zadruge, v prvi vrsti na te, povsod drugod pa pri oddaji plemenskih bikov najprej na prošnje podružnic in županstev, in potem šele na zasebnike. Prošnje je vložiti za simodolske bika do 15. marca t. l., za bika drugih pasem do 31. marca t. l. pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. Vsak prosilec za plemenskega bika mora v prošnji naznani, oziroma se zavezati: 1. da je pripravljen njemu prisojenega plemenskega bika sprejeti ob pravem času na oni postaji, ki bo določena, in sicer tistega, ki ga določi odbor; 2. da plača ob sprejemu bika polovico nakupnih stroškov, in sicer takoj, kajti na upanje se nobena žival nikomur ne izroči in 3. da podpiše zavezno pismo, da se zaveže imeti prejetega bika toliko časa, dokler bo za pleme sposoben, najmanj pa dve leti, ravnati z njim po pravilih umne živinoreje in se tozadevno podvreči tudi nadzorstvu deželnega odbora. Kdor se ne drži vseh točk zaveznega pisma, ali komur po njegovi krivdi sprejeta žival pogine ali za pleme nesposobna postane, se zaveže povrniti ostalo polovico kupnine. Oni živinorejci, ki dobe plemenskega bika, kupljenega iz deželne ali državne podpore, dobe za vsak mesec, ki imajo bika čez dve leti, po 20 K nagrade, a morajo imeti bika najmanj štiri mesece čez dve leti. Ta nagrada se izplača le onim, ki pravilno in redno vodijo po zakonu predpisane skočne zapisnike, in sicer le za čas, ko se je bik resnično rabil za pleme. — V Ljubljani, 31. januarja 1913. — Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Čiščenje sadnega drevja. Po naših vaseh je sadno drevje močno zanemarjeno. Ko je vsajeno, se pa pusti samo sebi. Nič se ne trebi in ne čisti. Zato pa vidimo po drevju napol suhe ali čisto suhe veje, vse polno divjih pognankov, itd. Čas bi bil, da se obrne tudi pri nas v tem pogledu na bolje. Naši ljudje pridejo precej po svetu, vidijo kako

skrbno se drugod drevje goji in kako skrbno se mu gnoji. Pri nas se pa nič ne stori za sadno drevje. Zato ni čudno, da ga napadajo mahovi in lišaji in da se suši, namesto da bi krepko rastle in rodilo!

Razdelitev posestev v Avstriji. Leta 1903 izpeljana štetev razdelitev kmečkih posestev v Avstriji nam daje neko zelo zanimivo sliko. V celoti se je naštel 2,856.349 posestev, od katerih je zaposleno čez 9,000.000 oseb. Kar se tiče obsega, se vrstijo ta posestva v sledečem redu: do 1 hektarja 780.576, od 1 do 2 hektarjev 550.046, od 2 do 5 hektarjev 807.290, od 5 do 10 hektarjev 390.241, od 10 do 20 hektarjev 245.930, od 20 do 50 hektarjev 130.582, od 50 do 100 hektarjev 18.437 posestev. Glede števila stoji na prvem mestu Galicija, ki ima 1,008.349 posestev. Od teh je najmočnejše zastopana vrsta od 2 do 5 hektarjev, ki šteje 376.574. A tudi zemljišča od 5 do 10 hektarjev igrajo precejšnjo vlogo, ker jih je 150.471. Skupno pa tvorijo ti dve vrsti posestev v Galiciji največje število, ker jih je nad 52% in prevladata tako manjše in večje panoge kmetijstva. Nasprotno je jako majhno število posestev, ki bi obsegala več kakor 100 hektarjev. Teh izkazuje statistika komaj 2603; za Galicijo sledijo v naslednjem redu druge dežele: (število je označeno v oklepajih): Češka (508.389), Moravska ima 290.678, Nižje-Avstrijska (155.725), Štajerska (150.426), Tirolska (127.509), Bukovina (109.170), Dalmacija ima 83.455, Zgornje-Avstrijska (81.308), Primorska ima 79.759, Kranjska (75.477), Šlezija (58.759), Koroška (33.294), Predalpska (18.034) in Solnograška (15.825). Tudi v teh deželah prevladuje povsod nižje in srednje kmetijstvo. Za posestva, obsegajoča nad 100 ha pridejo v poštev edino le dežele: Češka, Tirolska, Štajerska in Moravska. Splošno, torej tudi skupaj z Galicijo, odpade na posestva pod 5 hektarjev 72.1% zemljišč, od 5 do 100 hektarjev 27.35% in nad 100 ha samo 0.65% zemljišč. Slovenske dežele so ponajveč dežele malega in srednjega kmeta.

Vabilo na redni občni zbor

Ihranilnice in posojilnice v Šempetru pri Novem mestu.

registrovane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 9. marca 1913 ob 6. uri popoldne
v društvenem prostoru.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
3. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva v Šmartinu pri Kranju,

registrovane zadruga z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 9. marca 1913 ob 3. uri popoldne v Šmartinu pri Kranju v stari šoli.

Spored:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.

2. Poročilo načelstva.

3. Potrjenje računskega zaključka za l. 1912.

4. Volitev načelstva.

5. Volitev nadzorstva.

6. Prememba pravil.

7. Poročilo o izvršeni reviziji.

8. Slučajnosti.

Opomba: Ako bi ta občni zbor vsled nezadostne udeležbe bil nesklepčen, se vrši pol ure pozneje, to je ob 1/2 4. uri popoldne v istem prostoru in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki sklepa pri vsakem številu udeležencev. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Okrajne posojilnice v Mokronogu,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 25. marca 1913 ob 3. uri popoldne v župnišču.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.

2. Poročilo nadzorstva.

3. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.

4. Volitev načelstva.

5. Volitev nadzorstva.

6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice pri Sv. Jakobu ob Savi,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 16. marca 1913 ob 3. uri popoldne v hranilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.

2. Poročilo načelstva.

3. Poročilo nadzorstva.

4. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.

5. Volitev načelstva.

6. Volitev nadzorstva.

7. Poročilo o izvršeni reviziji.

8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na izvanredni občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v Sočrgi pri Buzetu,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

kateri se bo vršil dne 9. marca ob 3. uri popoldne v župnišču s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.

2. Sklepanje o razdružbi zadruga.

3. Volitev likvidatorja.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Strojne zadruga v Savljah,

registrovane zadruga z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 16. marca 1913 ob 10. uri dopoldne v društvenem domu na Ježici.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.

2. Poročilo načelstva in nadzorstva.

3. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.

4. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

Ljudske hranilnice in posojilnice v Črnomlju,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 13. marca 1913 ob 10. uri dopoldne v posojilni sobi v Črnomlju.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.

2. Poročilo načelstva in nadzorstva.

3. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.

4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Živinorejske zadruga v Šmartnem pri Litiji,

registrovane zadruga z omejenim poroštvo,

ki se vrši dne 9. marca 1913 ob 1/2 3. uri popoldne v Društvenem domu.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.

2. Poročilo tajnika.

3. Poročilo blagajnika ter odobritev računskega zaključka.

4. Slučajnosti.

Opomba. Če bi ob določenem času ne bilo zadostno število navzočih, bo občni zbor pol ure pozneje sklepčen ob vsaki udeležbi udov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Velikih Laščah,

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 9. marca 1913 ob 1/2 3. uri popoldne v dvorani Zadruga doma v Velikih Laščah.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.

2. Poročilo načelstva in nadzorstva.

3. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.

4. Volitev načelstva.

4. Volitev nadzorstva.

6. Sprememba § 16. pravil.

7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov. Načelstvo.

Vabilo na III. redni občni zbor

Živinorejske zadruge na Brezovici,

registrirane zadruge z omejenim poročtvom,

ki se bo vršil dne 16. marca 1913 ob 4. uri popoldne
v „Katoliškem domu“.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Čitanje revizijskega zapisnika.
3. Poročilo načelstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
5. Volitev ene tretjine odbornikov.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrudnikov. Načelstvo.

Vabilo na VI. redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Brezovici,

reg. zadr. z neom. zavezo,

ki se bo vršil dne 16. marca 1913 ob 3. uri popoldne
v „Katoliškem domu“.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrudnikov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Poljanah nad Škofjokoloku,

registrirane zadruge z neom. zavezo,

kateri se vrši v nedeljo 19. marca 1913 dopoldne ob 9. uri
v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1912.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti. Odbor.

Ako ne bi bil ob zgoraj navedeni uri radi premalo došlih članov sklepčen, vrši se pol ure pozneje drug občni zbor ravno tam in po ravno istem vzporedju, kateri bo sklepčen z vsakim številom navzočih članov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Vavtvasi,

registrirane zadruge z neom. zavezo,

ki se bo vršil dne 16. marca 1913 ob 3. uri popoldne
v „Stari šoli“.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
4. Volitev enega uda za nadzorstvo.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrudnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Rovih,

registrirane zadruge z neom. zavezo,

ki se bo vršil dne 16. marca 1913 ob 3. uri popoldne
v društveni dvorani.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrudnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva v Črnem vrhu nad Idrijo,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 9. marca 1913 ob 11. uri dopoldne
v posojilnični hiši.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Prememba pravil.
8. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Šmartnem pod Šmarno goro,

registrirane zadruge z neom. zavezo,

ki se bo vršil dne 9. marca 1913 ob 3. uri popoldne
v društveni dvorani v Šmartnem.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Prememba pravil.
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrudnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Kmetijskega društva v Velikih Laščah,

registr. zadruga z om. zavezo,
ki se bode vršil dne 16. marca 1913 ob 1/2 3. uri popoldne
v dvorani Zadrúžnega doma v Velikih Laščah.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
4. Nadomestna volitev načelstva.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Odbor.

Vabilo k XVII. rednemu občnemu zboru
Posojilnice in hranilnice v Sv. Križu pri Litiji,

registr. zadruga z neomejeno zavezo,
ki se vrši v nedeljo popoldne ob 3. uri dne 9. marca 1913
v uradnem prostoru.

Vzporred:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročila načelstva in nadzorstva.
3. Potrjenje računskega zaključka za leto 1912.
4. Volitev enega člana nadzorstva.
5. Poročilo o izvršeni reviziji 11. do 13. nov. 1912.
6. Raznosterosti.

K obilni vdeležbi vljudno vabi odbor.

Ako ta občni zbor ob navedenem času ne bi bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje na istem kraju in z istim vspeedom drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ob vsakem številu navzočih zadrúžnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Strojne zadruga v Dravljah,

registr. zadruga z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 14. marca 1913 ob 6. uri popoldne
pri Pežjaku v Dravljah.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrúžnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva v Šent Vidu nad Ljubljano,

registr. zadruga z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 16. marca 1913 ob 3. uri popoldne
v Cebavovi dvorani v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrúžnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v Rajhenburgu,

registr. zadruga z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 9. marca 1913 ob 8. uri dopoldne
v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
3. Volitev enega nadomestnega člana načelstva.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrúžnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Šturijah,

registr. zadruga z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 9. marca 1913 ob 3. uri popoldne
v njenih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Opomba. Če bi ob določenem času ne bilo zadostno število navzočih, bo občni zbor pol ure pozneje na istem prostoru brez ozira na število navzočih.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Tržiču,

registr. zadruga z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 9. marca 1913 ob pol štirih popoldne
v posojilnični pisarni.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, bo pol ure pozneje na istem kraju in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrúžnikov.

Vabilo na 15. redni občni zbor

Kmetijskega društva v Gorjah,

registr. zadruga z omejeno zavezo,
ki se vrši dne 16. marca 1913 popoldne ob 4. uri v dvorani.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Poročilo računa in odobritev rač. zaključka za l. 1912.
4. Poročilo zadnjega revizijskega zapisnika.
5. Volitev odbora treh članov.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Šent-Jernej na Dolenjskem,

reg. zadr. z neomej. zavezo,

ki se bode vršil v nedeljo 9. sušca t. l. ob 3. uri popoldne v društveni dvorani.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1912.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Revizijsko poročilo.
6. Slučajnosti.

NB. Ako bi se občenega zbora ne vdeležilo zadostno število članov (§ 33.), se bode pol ure pozneje vršil drug občni zbor na istem kraju z istim vspeedom ter sklepal ob vsakem številu članov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Sodražici,

registr. zadruge z neomejeno zavezo,

ki se vrši v nedeljo dne 9. marca 1913 ob 3. uri popoldne v župnišču.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Ako bi občni zbor v navedenem času ne bil sklepčen, bode pol ure pozneje na istem kraju in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Črnučah,

registr. zadruge z neom. zavezo,

ki se bo vršil dne 9. marca 1913 ob 3. uri popoldne v Društvenem domu.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na XI. redni občni zbor

Mlekarske zadruge v Dolskem,

reg. zadr. z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 16. marca 1913 ob 4. uri popoldne v prostorih g. Fr. Zupančič v Kamnici št. 11.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobrenje računskega zaključka za l. 1912.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Volitev načelstva.
7. Volitev nadzorstva.
8. Slučajnosti.

Odbor.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Igu,

registr. zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 25. marca 1913 popoldne ob 2. uri v mežnariji.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Potrjenje računskega zaključka za l. 1912.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Prememba pravil § 16. in § 5.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, bode pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Laporju,

reg. zadr. z neom. zav.,

ki se vrši dne 9. marca 1913 ob 3. uri popoldne v njenih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobrenje računskega zaključka za l. 1912.
5. Slučajnosti.

Če ob določeni uri ni zadostno število udov navzočih, se vrši pol ure pozneje drug občni zbor — sklepčen ob vsakem številu udov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Kostanjevici,

registr. zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil 16. marca 1913 ob 3. uri popoldne v uradni sobi v župnišču.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Živinorejske zadruge za Selško dolino v Selcih,

registr. zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 9. sušca 1913 ob 3. uri popoldne v društvenem domu v Selcih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
3. Volitev načelstva.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.